

Nakládání s výlučným majetkovým právem dílo užít

Nakládání s výlučným majetkovým právem dílo užít se realizuje (s výjimkou v zákoně stanovených případech) zásadně autorskoprávní smlouvou, jíž autor uděluje svolení (souhlas) k užití díla a jíž nabyvatel získává majetkové oprávnění příslušné dílo užít. Obsahem smlouvy je právo nabyvatele dílo užít v rozsahu vymezeném smlouvou. Způsobem užití díla se rozumí jakákoliv metoda užití díla vymezená podle jeho zevních znaků, která je technicky a hospodářsky odlišitelná. Pojem užití díla je pak třeba vykládat extenzivně. V této souvislosti je možno zmínit fenomén tzv. neznámého způsobu užití díla, což je forma užití, která není v době uzavření příslušné smlouvy o svolení autora k užití díla, objektivně známa, a nemůže tedy být předmětem projevu vůle stran. Významné zde je nejen posouzení ve smyslu technologické uskutečnitelnosti takového užití díla, ale i ohled na jeho hospodářský význam a využitelnost.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 2789/2013, ze dne 11.2.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce HOTEL PLATNĚŘSKÁ, a.s. (dříve Hotel Strahov, a.s.), se sídlem v P., zastoupeného JUDr. T.S., advokátem se sídlem v P., proti žalované Královské kanonii premonstrátů na Strahově, se sídlem v P., zastoupené Mgr. T.K., advokátkou se sídlem v P., o zaplacení částky 6,353.871,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 31 C 236/2009, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. března 2013, č.j. 18 Co 291/2012-192, tak, že dovolání žalobce se zamítá.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 9. listopadu 2006, č.j. 24 C 94/2001-169, uložil žalované zaplatit žalobci částku 6.353.871,- Kč s 10% úrokem z prodlení od 27. března 2001 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení, včetně náhrady nákladů řízení placených státem (výroky II. a III.). Věc samu posoudil s odkazem na ustanovení § 451 in fine občanského zákoníku č. [40/1964](#) Sb. (dále jen „obč. zák.“) s tím, že žalobce prokázal smlouvami o dílo, uzavřenými jeho zakladatelem (obchodní firma UNITED HOTEL INVESTMENTS BOHEMIA, s.r.o. - dále jen „UHI BOHEMIA“) se společností HELIKA, a.s., že tato společnost na objednávku první z uvedených společností vytvořila dílo (projektovou dokumentaci, podrobný inženýrsko-geologický a hydrogeologický průzkum lokality, digitalizaci a reambulanci polohopisného a výškopisného zaměření lokality, zpracování zadávací studie rekonstrukce a dostavby hotelu STRAHOV, zpracování projektu a rekonstrukce dostavby téhož hotelu a přípravy podkladů pro výběrové řízení dodavatele stavby - dále jen „projektová dokumentace“), nutné pro vydání stavebního povolení za dohodnutou a přitom přiměřenou cenu, přičemž společnost UHI BOHEMIA založila podle § 172 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) obchodní společnost HOTEL STRAHOV, a.s. (tj. žalobce) s tím, že sama splatí základní jmění zakládané společnosti formou nepeněžitého vkladu (představovaného zmíněnou projektovou dokumentací) oceněného znaleckým posudkem. Toto dílo však bylo plně využito žalovanou, která se tak bez právního důvodu obohatila na úkor žalobce ve smyslu ustanovení § 451 odst. 2 obč. zák., a je tak povinna bezdůvodně obohacení vydat ve smyslu ustanovení § 451 odst. 1 obč. zák. s § 456 téhož zákona.

O odvolání žalované rozhodl Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. června 2007, č.j. 13 Co 90/2007-194, kterým rozsudek soudu prvního stupně ve výroku ve věci samé změnil tak, že žalobu o zaplacení částky 6.353.871,- Kč s příslušenstvím zamítl, a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, včetně náhrady státem placených nákladů tohoto řízení. Odvolací soud konstatoval, že na základě důkazů, které byly provedeny soudem prvního stupně a současně s přihlédnutím k důkazu výslechem svědka Ing. arch. T. Š., který byl proveden v odvolacím řízení, dospěl k opačnému závěru, pokud se týče otázky důvodnosti žaloby, než soud prvního stupně. Poukázal na to, že společnost UHI BOHEMIA na základě smlouvy o dílo uzavřené se společností HELIKA, a.s. dne 8. února 1995 získala projektovou dokumentaci přestavby a dostavby části Strahovského kláštera na hotel, na základě níž bylo také dne 11. července 1995 vydáno Obvodním úřadem pro Prahu 1 stavební povolení na stavbu. Součástí projektové dokumentace byla i architektonická studie vypracovaná ve spoluautorství autory Ing. arch. T. Š., Ing. arch. B. S. a Ing. arch. V. H. Ta je nepochybně výsledkem tvůrčí činnosti autora, resp. spoluautorů, je tedy dílem ve smyslu § 2 násl. tehdy platného autorského zákona č. [35/1965](#) Sb. (dále jen „autorský zákon“), kdy dílo i jeho autor, resp. spoluautoři, požívají ochrany podle tohoto zákona. Odkázal na ustanovení § 7, § 12 odst. 1 písm. b) a § 14 odst. 1 autorského zákona a připomněl, že k jakýmkoliv dispozicím s autorským dílem je třeba souhlasu autora, případně autorů, přičemž tento souhlas musí být realizován formou smlouvy. Žádný takový souhlas nikdo ze spoluautorů architektonické studie (ke zmíněnému užití) neudělil. Pokud tato studie byla vytvářena v rámci pracovního poměru, bylo by bývalo třeba též souhlasu zaměstnavatelů ve smyslu § 17 odst. 3 autorského zákona, který však též nebyl doložen. Společnost UHI BOHEMIA nebyla oprávněna architektonickou studií, jako předmět chráněný podle autorského zákona užívat, natož s ním dále disponovat. Jestliže tedy dne 20. listopadu 1995 při založení společnosti hotel strahov, a.s. vložila jako zakladatel do základního jmění této nově založené společnosti v rámci nepeněžitěho vkladu také projektovou dokumentaci, jejíž nedílnou stěžejní součástí byla uvedená architektonická studie, když projektová dokumentace z architektonické studie vychází a rozpracovává ji, a učinila tak bez souhlasu autorů, pak je tento právní úkon vkladu v rozporu s citovanými ustanoveními autorského zákona, a proto neplatný. Žalobce nemohl z neplatného úkonu nabýt žádných práv k architektonické studii, resp. ani k celé projektové dokumentaci, jež byla na základě této studie vypracována. Nemůže se proto úspěšně domoci jakýchkoli práv z titulu, který s touto studií souvisí. Žalobce proto není k vymáhání bezdůvodného obohacení aktivně legitimován.

O dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. června 2007, č.j. 13 Co 90/2007-194, rozhodl Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 10. listopadu 2009, č.j. 30 Cdo 4924/2007-221, kterým zrušil jak toto rozhodnutí, tak rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil posledně uvedenému soudu k dalšímu řízení.

Dovolací soud v uvedeném rozsudku mimo jiné připomněl, že podle ustanovení § 451 obč. zák. kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat (odst. 1). Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů (odst. 2). Ustanovení § 454 obč. zák. určuje, že bezdůvodně se obohatí i ten, za něž bylo plněno, co po právu měl plnit sám. Podle ustanovení § 456 obč. zák. předmět bezdůvodného obohacení se musí vydat tomu, na jehož úkor byl získán. Nelze-li toho, na jehož úkor byl získán, zjistit, musí se vydat státu.

V předmětné věci bylo nutno – s ohledem na obsah žaloby - zkoumat, zda se žalovaná na úkor žalobce obohatila a je tedy povinna získané obohacení vydat (§ 451 odst. 1 obč. zák.).

Dovolací soud ve svém tehdejší rozhodnutí konstatoval, že s ohledem na dosavadní skutková zjištění lze však mít za dosud ne zcela nezvratné, že v souzeném případě skutečně jde o některý z uvedených případů bezdůvodného obohacení, a zda v něm šlo ze strany žalobce zejména o takovéto

plnění, na jehož základě by žalovaná získala bezdůvodné obohacení.

Výchozí úvahou soudů obou stupňů bylo, že lobce prokázal smlouvami o dílo, uzavřenými jeho zakladatelem UHI BOHEMIA se společností HELIKA, a.s., že tato společnost na objednávku první z uvedených společností vytvořila dílo (projektovou dokumentaci, podrobný inženýrsko - geologický a hydrogeologický průzkum lokality, digitalizaci a reambulanci polohopisného a výškopisného zaměření lokality, zpracování zadávací studie rekonstrukce a dostavby hotelu STRAHOV, zpracování projektu a rekonstrukce dostavby téhož hotelu a přípravy podkladů pro výběrové řízení dodavatele stavby - dále jen „projektová dokumentace“), nutné pro vydání stavebního povolení za dohodnutou a přitom přiměřenou cenu, přičemž společnost UHI BOHEMIA založila podle § 172 obch. zák. obchodní společnost HOTEL STRAHOV, a.s. (tj. žalobce) s tím, že sama vložila do základního jmění zakládané společnosti formou nepeněžitýho vkladu zmíněnou projektovou dokumentaci. Toto dílo pak mělo být plně využito žalovanou. Soud prvního stupně dovedl, že žalovaná se tak na úkor žalobce obohatila ve smyslu ustanovení § 451 odst. 2 obč. zák. (konkrétně mělo jít o plnění bez právního důvodu). Pokud by se věc měla řešit (též) podle § 32 autorského zákona č. [35/1965](#) Sb., pak soud prvního stupně připomněl, že by se jednalo výlučně o vztah mezi autorem a společností UHI BOHEMIA, když by bylo jediné věcí autora, který nebyl ani účastníkem řízení, zda bude podle zmíněného ustanovení autorského zákona postupovat. Naproti tomu odvolací soud své rozhodnutí zbudoval na základní úvaze, že společnost UHI BOHEMIA nebyla z hlediska autorského zákona oprávněna s dílem představovaným předmětnou projektovou dokumentací, jejíž nedílnou a stěžejní součástí byla architektonická studie, disponovat, pak pokud bez souhlasu jejích autorů (spoluautorů) ji vložila jako nepeněžitý vklad do základního jmění žalobce, učinila tak v rozporu s příslušnými ustanoveními autorského zákona a tudíž neplatně. Z této úvahy vyplynul závěr učiněný soudem druhého stupně, že z takového neplatného úkonu žalobce nemohl nabýt jakýchkoliv práv k architektonické studii (resp. celé projektové dokumentaci). Proto není aktivně legitimován vymáhat nárok z titulu vydání bezdůvodného obohacení vůči žalované.

Dovolací soud připomněl, že základ objektivního práva autorského, alespoň tak, jak jej pojímá autorský zákon, spočívá v úpravě osobněprávních vztahů, nikoli vztahů majetkoprávních, takže subjektivní autorské právo nemůže být zcizeno ani nemůže být předmětem vzdání se. Dále se pak podrobněji zabýval vymezením definice díla a tvůrčí činnosti, přičemž v tomto smyslu se na uváděný rozsudek pro stručnost odkazuje. Dovolací soud pak uzavřel konstatováním, že odvolací soud přílehavě odkázal na ustanovení § 12 odst. 1 písm. b) autorského zákona (ve spojení s § 7 téhož zákona), podle něhož má autor (resp. spoluautoři) právo s dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udílet svolení k jeho užití, přičemž podle ustanovení § 14 odst. 1 cit. zákona svolení k užití díla uděluje autor (spoluautoři) smlouvou. Uvedl, že z napadeného rozhodnutí vyplývá, že odvolací soud klasifikoval předmětnou projektovou dokumentaci, která byla zakladatelem žalobce vložena jako nemajetkový vklad do základního jmění zakládané obchodní společnosti Hotel Strahov, jako autorské dílo, k nakládání, s nímž (k jehož užití) nebyl dán spoluautory tohoto autorského díla společnosti UHI BOHEMIA souhlas. S ohledem na podaný výklad však nebylo lze mít za to, že by odvolací soud (obdobně jako soud prvního stupně, který se o této otázce zmínil jen okrajově) otázku, zda byly naplněny konkrétní znaky pro to, aby dotčená projektová dokumentace mohla být takto hodnocena (plně anebo jen její případná část), řešil zcela důsledně a současně přezkoumatelně. Proto závěr, že vložení této projektové dokumentace do základního jmění žalobce bylo neplatné, se jevílo dovolacímu soudu jako zatím předčasné. Nebylo proto možno odpovědně dospět ani k závěru, zda se žalovaná skutečně bezdůvodně obohatila na úkor žalobce či nikoliv.

V dalším řízení pak ve věci opětovně rozhodl Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 20. března 2012, č.j. 31 C 236/2009-148, kterým žalobu se žádostí, aby žalovaná byla uznána povinnou zaplatit žalobci částku 6,353.871,- Kč s příslušenstvím, zamítl. Rozhodl též o náhradě nákladů řízení, včetně náhrady státem placených nákladů tohoto řízení. Toto rozhodnutí bylo k odvolání žalobce potvrzeno

rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 6. března 2013, č.j. 18 Co 291/2012- 192, kterým bylo též rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud odkázal na právní názory vyslovené v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. listopadu 2009, č.j. 30 Cdo 4924/2007-221, kterými byl (stejně jako byl soud prvního stupně) vázán (§ 243d odst. 1 věta první ve spojení s ustanovením § 226 odst. 1 o.s.ř.). Dovolací soud připomněl předchozí rozsudek odvolacího soudu ze dne 27. června 2007, č.j. 13 Co 90/2007-194, s tím, že pokládal za příléhavý poukaz na ustanovení § 12 odst. 1 písm. b) autorského zákona (ve spojení s § 7 téhož zákona), podle něhož má autor (spoluautoři) právo s dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udílet svolení k jeho užití, přičemž podle ustanovení § 14 odst. 1 tohoto zákona svolení k užití díla uděluje autor (spoluautoři) smlouvou. Městský soud v Praze připomněl, že dovolací soud vytkl odvolacímu soudu jen to, že klasifikoval projektovou dokumentaci vloženou UHI BOHEMIA do základního jmění žalobce jako autorské dílo, k nakládání s nímž - tedy k jeho užití - nebyl dán spoluautory tohoto autorského díla jmenované společnosti souhlas. Dovolací soud tehdy dovodil, že nebylo lze mít za to, že by odvolací soud (stejně jako před ním soud prvního stupně) důsledně a přezkoumatelně řešil otázku, zda byly naplněny konkrétní znaky pro to, aby projektová dokumentace mohla být hodnocena jako autorské dílo, a to zcela nebo její případná část. Závěr, že vložení projektové dokumentace do základního jmění žalobce bylo neplatným právním úkonem, a že se žalovaný na žalobcův úkor bezdůvodně obohatil, proto označil dovolací soud za předčasný.

Odvolací soud v nyní přezkoumávaném rozsudku uvedl, že soud prvního stupně proto nyní postupoval správně, když nechal vypracovat znalecký posudek Fakultou architektury VUT Brno, z jehož závěru zjistil, že architektonická studie (která byla součástí projektové dokumentace) je výsledkem tvůrčí činnosti jejích autorů, a že jde o dílo, které má architektonický účín, tj. může být objektivně vnímáno jako výsledek tvůrčí kategorie architektury (§ 2 odst. 1 autorského zákona). Odvolací soud souhlasí se soudem prvního stupně, pokud dovodil, že architektonická studie, je dílem spoluautorů Ing. arch. T. Š., Ing. arch. B. S. a Ing. arch. T. H. Solidární autorské právo těmto autorům vzniklo okamžikem vytvoření architektonické studie ve vnímatelné podobě (§ 7, § 9 odst. 1 autorského zákona), což potvrdil svědek Ing. P. K., předseda představenstva obchodní společnosti HELIKA, a.s., který též uvedl, že si nevzpomíná, že by tato společnost dávala souhlas UHI BOHEMIA k užití předmětné architektonické studie ve formě jejího vložení do základního jmění žalobce. Totéž vypověděli výše zmínění architekti, z nich Ing. arch. Š. uvedl, že vypracovali asi 20 až 30 verzí architektonických studií, a z nich pak po četných konzultacích vybrali jednu, která tvořila součást projektové dokumentace. Všichni popřeli, že by vycházeli ze studie nebo že by převzali studii (dnes již zesnulého) architekta J. S., který žil ve V. B., uvedli, že jej, ani jeho práce neznali. Tvrzení žalobce, že by architektonická studie byla kopií architektonické studie J. S., tedy nebylo prokázáno, takže odvolání žalobce v tomto směru nebylo odvolacím soudem shledáno důvodným. Autoři studie nedali souhlas ke vkladu studie do základního jmění žalobce, ani o tom, že ke vkladu došlo, nevěděli. Tito solidárně oprávnění spoluautoři byli povoláni podle ustanovení § 12 odst. 1 písm. b) autorského zákona s architektonickou studií jako autorským dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udílet svolení k jeho užití. Užití dílo bylo možno jen se svolením autorů, a to smlouvou, pokud to nebylo dovoleno přímo zákonem. Odvolací soud poukázal na skutečnost, že výlučný charakter práva nakládat dílem je prolomen jen v případech volného využití ve smyslu § 15 autorského zákona (o žádný z tam uvedených případů se ovšem nejednalo), dále zákonnou licenci (§ 16 autorského zákona) a nucenou licenci překladatelskou (§ 18 autorského zákona), o které zde nešlo. V době vytvoření studie byl Ing. arch. Š. statutárním orgánem Projektového atelieru pro architekturu a pozemní stavby, spol. s r.o. a Ing. arch. S. ke spolupráci přizval, Ing. arch. H. pracoval do vypracování architektonické studie pro firmu HELIKA, a.s. jako OSVČ a v době vypracování projektové dokumentace byl jejím zaměstnancem. Architektonická studie tedy nebyla vytvořena za okolností, že by všichni její autoři byli v pracovním poměru. Spoluautoři studie však souhlas k užití tohoto díla ve formě smlouvy nedali, na čemž nic nezměnilo ani „Prohlášení“ Ing. arch. Š. ze dne 19.

října 2004. Šlo o jednostranný neadresný právní úkon, navíc vykonaný devět let po dispozici s projektovou dokumentací. I za teoretického předpokladu, že by spoluautoři vytvořili dílo, architektonickou studii, v rámci pracovního poměru, by byla situace ohledně požadavku na udělení souhlasu s užitím díla stejná (viz formulace obsažené v ustanovení § 17 odst. 1 autorského zákona - „bez dalšího autorova svolení“, takže nejde o stanovení zákonné licence), a k zajištění řádné dispozice dílem by bylo třeba souhlasu zaměstnavatelů, tj. v případě Ing. arch. Š. a Ing. arch. S. - Projektového atelieru pro architekturu a pozemní stavby, spol. s r.o., a v případě Ing. arch. H. - společnosti HELIKA, a.s. (§ 17 odst. 3 autorského zákona). Takovýto (případný) souhlas zaměstnavatelů však předložen nebyl, Ing. arch. Š. jako svědek potvrdil, že takový souhlas nedal, a totéž sdělila společnost HELIKA, a.s.

Na základě popsaných skutečností odvolací soud uzavřel, že UHI BOHEMIA proto nebyla oprávněna architektonickou studii jako objekt chráněný autorským právem užívat, ani s ním disponovat, konkrétně jej vložit jako nepeněžitý vklad do společnosti žalobce. Protože UHI BOHEMIA dne 20. listopadu 1995 při založení společnosti žalobce jako zakladatel vložila do jeho základního kapitálu jako nepeněžitý vklad mj. projektovou dokumentaci, jejíž součástí byla architektonická studie a učinila tak bez souhlasu autorů, šlo o právní úkon odporující výše uvedeným kogentním ustanovením autorského zákona, takže se podle ustanovení § 39 obč. zák. jednalo o právní úkon absolutně neplatný. Za těchto okolností žalobce nenabyl žádných práv k architektonické studii, a proto není v této věci aktivně legitimován. Není to totiž on, na jehož úkor se žalovaná měla bezdůvodně obohatit užitím projektové dokumentace a v jejím rámci architektonické studie, ať již byla užita v jakémkoli rozsahu (pro vydání stavebního povolení a pak zčásti pro stavbu, tj. realizaci projektu). Podle odvolacího soudu soud prvního stupně nepochybil, když žalobu zamítl.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen zástupci žalobce dne 14. května 2013. Dne 28. června 2013 žalobce napadl toto rozhodnutí včasným dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 o.s.ř. Má za to, že napadené rozhodnutí závisí na řešení otázky hmotného nebo procesního práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, resp. by tato právní otázka měla být vyřešena jinak. Dovolání je nominálně podáno z důvodu podle § 241a odst. 1 o.s.ř.

Ve svém obsáhlém dovolání dovolatel především uvádí, že je třeba vyřešit otázku, zda je možné subsumovat vklad projektové dokumentace (jejíž součástí je architektonická studie) do základního jmění (kapitálu) společnosti pod pojem užití díla ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 autorského zákona, ke kterému je nutný souhlas autora, resp. zda k tomuto úkonu postačí oprávnění objednatele užít dílo k účelu vyplývajícímu z uzavřené smlouvy o dílo ve smyslu § 558 obchodního zákoníku.

Dovolatel konstatuje, že odvolací soud se ani ve svém novém (a tímto dovoláním napadeném) rozsudku beze zbytku nevypořádal se všemi námitkami žalobce, resp. se ani zčásti nevyjádřil k právní argumentaci žalobce, jež je pro právní posouzení věci zásadní. Dále připomíná, že odvolací soud ve svém předchozím zrušovacím rozhodnutí označil závěr odvolacího soudu o neplatnosti vkladu projektové dokumentace do základního jmění žalobce za předčasný, neboť odvolací soud by měl nejprve vyřešit otázku, zda byly naplněny konkrétní znaky pro to, aby dotčená projektová dokumentace (architektonická studie) mohla být hodnocena jako autorské dílo, a to zcela důsledně a přezkoumatelně. Dovolatel zejména považuje za nesprávné, a nesouhlasí s tím, pokud odvolací soud označil za korektní postup soudu prvního stupně, který nechal vypracovat znalecký posudek, jehož závěrem bylo, že architektonická studie je výsledkem tvůrčí činnosti jejích autorů, a že jde o dílo, které má architektonický účín - jde tak o výsledek tvůrčí kategorie architektury (§ 2 odst. 1 autorského zákona), a jestliže pak odvolací soud uzavřel, že pokud společnost UHI BOHEMIA dne 20. listopadu 1995 při založení společnosti žalobce jako zakladatel vložila do jeho základního kapitálu jako nepeněžitý vklad mimo jiné projektovou dokumentaci, jejíž součástí byla architektonická studie, a učinila tak bez souhlasu (jejích) autorů, šlo o právní úkon odporující kogentním ustanovením autorského zákona, který byl proto podle ustanovení § 39 obč. zák. neplatný,

takže žalobce proto nemohl podle odvolacího soudu nabýt žádných práv k architektonické studii, takže v této věci není aktivně legitimován.

Vedle řady skutkových tvrzení dovolatel v dovolání uvádí, že nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, který v souladu se soudem prvního stupně konstatoval, že dotčená architektonická studie je dílem již zmíněných spoluautorů, jimž vzniklo okamžikem vytvoření díla ve vnímatelné podobě (§ 7 a § 9 odst. 1 autorského zákona) solidární autorské právo a byli tak podle § 12 odst. 1 písm. b) téhož zákona oprávněni s architektonickou studií jako autorským dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udílet svolení k jeho užití, přičemž v daném případě spoluautoři takovýto souhlas nedali. Dovolatel se neztotožňuje s názorem soudů obou stupňů, že výlučný charakter práva nakládat s dílem je prolomen toliko v případech volného užití díla ve smyslu ustanovení § 15 autorského zákona, dále zákonnou licencí (§ 16 cit. zákona) a nucenou licencí překladatelskou (§ 18 téhož zákona), a že v daném případě se nejedná o žádnou z těchto licencí. Dovolatel v této souvislosti vytýká, že jde o restriktivní výklad, který opomíjí možnost užití díla podle ustanovení § 558 obchodního zákoníku, resp. možnost užití díla podle § 27 autorského zákona. Obě tato ustanovení předpokládají, že objednatel je oprávněn užít dílo k účelu podle příslušné smlouvy, resp., že autor již příslušnou smlouvou uděluje svolení k takovému užití díla. Dovolatel proto odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. října 2008, sp.zn. 28 Cdo 828/2008, v němž je uvedeno, že „objednateli přímo ze smlouvy o dílo vzniká právo užívat předmět díla k účelu vyplývajícimu ze smlouvy o dílo, aniž by k takovému užití bylo potřeba uzavírat zvláštní smlouvu“, přičemž soud takovéto oprávnění objednatele označuje za zákonnou licenci. Podle dovolatele proto není správný výklad obsažený v napadeném rozsudku, podle něhož na daný případ nedopadá žádná z tzv. zákonných licencí. V souzeném případě předmětem příslušných smluv o dílo bylo zpracování projektové dokumentace a architektonické studie, tj. podkladů pojmově určených pro vytvoření stavebního díla, přičemž jediným účelem uzavření těchto smluv o dílo byla rekonstrukce a dostavba hotelu STRAHOV, resp. využití těchto podkladů pro investorskou činnost právního předchůdce dovolatele. Takto byla společnost UNITED HOTEL INVESTN'MENTS BOHEMIA, s.r.o. na základě smluv o dílo, uzavřených se společností HELIKA podle obchodního zákoníku oprávněna předmět díla - projektovou dokumentaci, jejíž součástí je architektonická studie, použít k účelu vyplývajícimu z uzavřených smluv, a tudíž žádný další souhlas k nakládání s předmětnou architektonickou studií nebyl třeba.

Dovolatel dále vytýká, že se soudy obou stupňů opomněly vypořádat s námitkou žalobce, že vklad projektové dokumentace, jejíž součástí byla předmětná architektonická studie, do základního kapitálu (dříve terminologicky - do základního jmění) nově zakládané akciové společnosti, nelze subsumovat pod pojem užití díla ve smyslu § 14 odst. 1 autorského zákona, k němuž by bylo třeba svolení autora. Vkladem projektové dokumentace (včetně architektonické studie) do základního jmění dovolatele nemohlo podle jeho mínění dojít k zásahu do osobnostních práv autorů, neboť tímto úkonem nedošlo k žádné úpravě, změně díla, změně jeho názvu nebo ke změně označení jejího autora, resp. autorů. Právní předchůdce dovolatele byl na základě smluv o dílo oprávněn disponovat s takto vytvořeným dílem - projektovou dokumentací a vzhledem k tomu, že vložení projektové dokumentace do základního kapitálu nelze podřadit pod (pojem) užití díla podle § 14 odst. 1 autorského zákona, jakýkoliv další souhlas autora (autorů) s tímto úkonem nebyl třeba. Nepeněžitý vklad do základního kapitálu dovolatele tak byl učiněn v souladu s právními předpisy, a tedy platně a s autoritativním souhlasem příslušného obchodního soudu, takže aktivní věcná legitimace dovolatele (žalobce) je v daném případě dána. Dovolatel proto navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl dovolacím soudem zrušen, a aby věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

K dovolání se písemně vyjádřila žalovaná a navrhla jeho odmítnutí, resp. zamítnutí.

Nejvyšší soud, jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.), přihlédl k čl. II bodu 7. zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a dále k čl. II bodu 2. zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb.,

občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a vyšel tak ze znění tohoto procesního předpisu účinného od 1. ledna 2013 do 31. prosince téhož roku.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o.s.ř.).

Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí sočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o.s.ř.). V dovolání nelze uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy (§ 241a odst. 6 o.s.ř.).

Popsané procesní okolnosti posuzované věci, stejně jako vlastní obsah podaného dovolání, neumožňují podřazení otázky přípustnosti dovolání v této věci jiné situaci, nežli, že napadené rozhodnutí závisí na řešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu nebyla dosud vyřešena. Konkrétně jde o otázku, zda vložení autorského díla do základního jmění (kapitálu) společnosti, je možno podřazovat pod pojem nakládání s dílem, resp. užití díla (k němuž by tak bylo současně třeba souhlasu autora, resp. spoluautorů).

Za konstatovaného stavu přípustnosti tohoto dovolání pak odvolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu přezkoumal ve výroku ve věci samé v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že přes výtky dovolatele je třeba toto rozhodnutí z hlediska uplatněného dovolacího důvodu považovat za věcně správné (§ 243b odst. 2 o.s.ř.).

Právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti odvolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je tak vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. V případech, je-li dovolání přípustné, je soud povinen přihlídnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání. Tyto vady se však z obsahu spisu nepodávají.

Podle ustanovení § 558 v rozhodné době platného obchodního zákoníku (zákon č. [513/1991](#) Sb., ve znění změn a doplňků - dále již jen opět obchodní zákoník) je-li předmětem díla podle § 556 cit. zákona výsledek činnosti, který je chráněn právem z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, je objednatel oprávněn použít jej pouze k účelu vyplývajícimu z uzavřené smlouvy o dílo. K jiným účelům je oprávněn jej použít jen se souhlasem zhotovitele. Zmiňované ustanovení § 556 téhož zákona uvádí, že spočívá-li dílo v jiném výsledku činnosti než zhotovení věci, montáži, údržbě, opravě nebo úpravě věci, je zhotovitel povinen při této činnosti postupovat v rámci stanoveném smlouvou s odbornou péčí tak, aby se dosáhlo hmotně zachyceného výsledku činnosti určeného ve smlouvě. Zhotovitel je povinen hmotně zachycený výsledek předat objednateli. Podle ustanovení § 536 obchodního zákoníku se pak smlouvou o dílo zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení (odst. 1). Dílem se rozumí zhotovení určité věci, pokud nespadá pod kupní smlouvu, montáž určité věci, její údržba, provedení dohodnuté opravy nebo úpravy určité věci nebo hmotně zachycený výsledek jiné činnosti. Dílem se rozumí vždy zhotovení, montáž, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části (odst. 2).

Takto tedy jsou předmětem smlouvy o dílo též výsledky autorské činnosti (zejména např. projektové, programátorské apod.) takového druhu, které budou chráněny autorským právem či právy

průmyslového nebo duševního vlastnictví. Je přitom třeba zdůraznit, že souhlas zhotovitele je nezbytný k jakémukoli užití takového díla nad rámec účelu, který vyplývá ze smlouvy.

Podle ustanovení § 59 odst. 1 obchodního zákoníku vkladem společníka je souhrn peněžních prostředků (dále jen "peněžitý vklad") nebo jiných penězi ocenitelných hodnot (dále jen "nepeněžitý vklad"), které se určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti.

Podle § 14 autorského zákona užití díla, pokud to není dovoleno přímo zákonem, lze jen se svolením autora. Svolení k užití díla uděluje autor smlouvou (odst. 1). Autorovo oprávnění vyplývající ze zákona nemůže být dohodou stran vyloučeno ani zkráceno (odst. 2). Bez svolení autora může být díla použito pouze v případech stanovených v § 15 cit. zákona, na základě soudního rozhodnutí podle § 17 odst. 2 téhož zákona, nebo s úředním přivolením podle § 18 uváděného zákona (odst. 3).

Ustanovení § 12 autorského zákona praví, že autor má právo na ochranu svého autorství, zejména na nedotknutelnost svého díla, a je-li dílo užíváno jinou osobou, aby se tak dělo způsobem nesnižujícím hodnotu díla, dále s dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udílet svolení k jeho užití, a konečně na odměnu za tvůrčí práci, přičemž právo na ochranu autorství je nepřevoditelné.

Ustanovení § 15 autorského zákona určuje, že:

(1) Autorské právo neporušuje, kdo použije námětu obsaženého v cizím díle k vytvoření nového díla původního.

(2) Autorova svolení k užití díla nepotřebuje a odměnu není povinen poskytnout, kdo

a) zhotoví rozmnoženinu nebo napodobeninu uveřejněného díla pro svou osobní potřebu, pokud ji, jde-li o dílo výtvarné, zřetelně jako rozmnoženinu nebo napodobeninu označí a nejde-li o rozmnoženinu nebo napodobeninu díla architektonického stavbou nebo jiným provedením anebo o počítačový program; ustanovení § 13 odst. 2 tím není dotčeno;

b) cituje úryvky vydaného díla a uvede autora i název díla;

c) zařadí do díla vědeckého nebo kritického v míře potřebné k vysvětlení textu anebo do učebnic či učebních pomůcek v odůvodněném rozsahu části vydaných děl, drobná vydaná díla celá, rozmnoženiny či napodobeniny děl nebo jejich částí, uvede-li autora i pramen;

d) užije uveřejněného díla v samostatné přednášce výlučně k účelům vyučovacím nebo vzdělávacím, uvede-li autora i dílo;

e) přetiskne v časopise články časového významu o věcech hospodářských nebo politických uveřejněné již v jiných časopisech, uvede-li autora i pramen; přípustné však není takové přetištění, je-li výslovně zapověděno;

f) napodobí dílo výtvarné umístěné na veřejném prostranství v jiném oboru výtvarného umění; fotografie takto umístěného výtvarného díla lze též bez souhlasu jeho autora rozmnožovat a šířit;

g) otiskne v katalogu veřejné sbírky nebo výstavy vyobrazení výtvarného díla do ní zařazeného;

h) veřejně vystavuje díla výtvarná nebo fotografická, která již autor převedl na jinou osobu, vystavuje-li se dílo bezplatně anebo je-li k vystavení bezplatně půjčeno;

i) rozmnožuje nebo dává rozmnožovat pro vlastní osobní potřebu nebo pro rozdávání dílo fotografické, které je jeho podobiznou a které bylo úplatně objednáno;

j) zhotoví rozmnoženinu rozebraného vydání díla pro potřebu veřejné knihovny k dokumentačním účelům a pro účely vědeckého výzkumu;

k) rozmnoží vydané dílo zvláštní technikou pro potřeby nevidomých.

(3) Autorova svolení nepotřebuje a odměnu za užití díla nejsou také povinny poskytnout

a) organizace při zpravodajství o aktuální události fotografií, filmem, rozhlasem nebo televizí, je-li v odůvodněné míře užito i díla, které je při takovéto události provozováno nebo vystaveno,

b) knihovny, školy, školská zařízení, archivy, muzea a galerie, půjčují-li nevýdělečně originály vydaných děl nebo jejich rozmnoženiny pořízené tiskem nebo jiným způsobem, nejde-li o snímky zvukového, obrazového nebo obojího záznamu s výjimkou nevýdělečného zapůjčení těchto snímků

pro potřeby nevidomých.

(4) Oprávněný uživatel počítačového programu není povinen získat autorovo svolení ani poskytnout zvláštní odměnu k pořízení rozmnoženiny, překladu nebo úpravy takového programu, potřebuje-li tuto rozmnoženinu, překlad nebo úpravu

a) pro provoz programu na počítači, pro nějž byl tento program získán;

b) ke zjištění informací nezbytných k dosažení funkčního spojení dvou nebo více počítačových programů, pokud je taková rozmnoženina, překlad nebo úprava pořízena jím samým nebo osobou jím určenou, nejsou-li tyto informace běžně dostupné a je-li jejich získání omezeno na části počítačového programu nezbytné k dosažení uvedeného cíle;

c) k archivním a záložním účelům, popřípadě k nahrazení oprávněně získané rozmnoženiny, která byla ztracena, zničena nebo jinak znehodnocena.

(5) Oprávněný uživatel počítačového programu nemůže být omezen ve svém právu zkoumat počítačový program, studovat jej nebo zkoušet jeho fungování za účelem zjištění myšlenek a principů, na nichž je založen kterýkoli prvek programu, činí-li tak při jeho obvyklém využívání.

(6) Není-li dohodnuto jinak, oprávněný uživatel počítačového programu může provést bez souhlasu autora úpravy, doplňky a změny počítačového programu nebo jeho doprovodné dokumentace, pokud takové zásahy směřují k opravě zřejmé vady nebo jsou v souladu se zamýšleným účelem při jeho operativním využívání oprávněným uživatelem; tím není dotčeno právo autora na zachování podoby kódu, v níž dílo zpřístupnil veřejnosti.

Podle ustanovení § 16 autorského zákona je samostatným užitím díla, kromě jeho vysílání rozhlasem nebo televizí, i každé další veřejné šíření takto vysílaného díla pomocí jakéhokoli zařízení k přenosu zvuků nebo obrazů, uskutečňuje-li takové šíření jiný subjekt než organizace původního vysílání (odst. 1). Za součást bezdrátového rozhlasového nebo televizního vysílání se považuje současný, úplný a nezměněný přenos takového vysílání po drátě či jiným způsobem uskutečněný toutéž organizací. Umožnění příjmu rozhlasového nebo televizního vysílání na přijímačích téhož domu, popřípadě domů bezprostředně souvisejících pomocí anténových zařízení (tzv. společné televizní antény) se za zvláštní užití nepovažuje (odst. 2).

Konečně podle ustanovení § 18 autorského zákona může ministerstvo kultury svým výrokem nahradit autorovo svolení k překladu děl cizích státních příslušníků do českého jazyka, pokud to připouštějí mezinárodní smlouvy, a za podmínek v nich stanovených.

Podle § 39 občanského zákoníku účinného v době, kdy byly činěny předmětné právní úkony (zákon č. [40/1964](#) Sb. dále opět již jen „obč. zák.“) je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům.

Bylo již uvedeno, že odvolací soud své rozhodnutí, kterým potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, zbudoval především na závěru, že autoři architektonické studie nedali souhlas ke vkladu studie do základního jmění žalobce, přičemž o tom, že k takovému vkladu došlo, ve skutečnosti ani nevěděli. Tito solidárně oprávnění spoluautoři byli povoláni podle ustanovení § 12 odst. 1 písm. b) autorského zákona s architektonickou studií jako autorským dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udílet svolení k jeho užití. Užití díla bylo možno jen se svolením autorů, a to smlouvou, pokud to nebylo dovoleno přímo zákonem. O některý z takovýchto případů však ve věci nešlo.

Nakládání s výlučným majetkovým právem díla užit se realizuje (s výjimkou v zákoně stanovených případů) zásadně autorskoprávní smlouvou, jíž autor uděluje svolení (souhlas) k užití díla a jíž nabyvatel získává majetkové oprávnění příslušné dílu užit. Obsahem smlouvy je právo nabyvatele díla užit v rozsahu vymezeném smlouvou. Způsobem užití díla se rozumí jakákoliv metoda užití díla vymezená podle jeho zevních znaků, která je technicky a hospodářsky odlišitelná. Pojem užití díla je pak třeba vykládat extenzivně. V této souvislosti je možno zmínit fenomén tzv. neznámého způsobu užití díla, což je forma užití, která není v době uzavření příslušné smlouvy o svolení autora k užití

díla, objektivně známa, a nemůže tedy být předmětem projevu vůle stran. Významné zde je nejen posouzení ve smyslu technologické uskutečnitelnosti takového užití díla, ale i ohled na jeho hospodářský význam a využitelnost (srovnej Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc., JUDr. Pavel Tůma, Ph.D. LL.M., Autorský zákon, Komentář, C.H.BECK 2007). Právě takto bylo třeba s přihlédnutím ke zcela zřetelnému hospodářskému významu klasifikovat jako užití díla i vložení dotčené projektové dokumentace (obsahující zmiňovanou architektonickou studii) jako nemajetkového vkladu do základního jmění zakládané obchodní společnosti.

Jestliže ustanovení § 12 odst. 1 písm. b) autorského zákona (ve spojení s § 7 téhož zákona), podle něhož má autor (resp. spoluautoři) právo s dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udílet svolení k jeho užití, přičemž podle ustanovení § 14 odst. 1 cit. zákona svolení k užití díla uděluje autor (spoluautoři) smlouvou, pak za situace, kdy byla dotčená architektonická studie kvalifikována jako autorské dílo, a pokud byla zakladatelem žalobce vložena v rámci projektové dokumentace jako nemajetkový vklad do základního jmění zakládané obchodní společnosti Hotel Strahov, došlo k nakládání s tímto dílem, resp. k jehož užití uvedeným způsobem, aniž byl k tomu dán spoluautory tohoto autorského díla společnosti UHI BOHEMIA souhlas. Tímto způsobem tedy nebyla společnost UHI BOHEMIA oprávněna architektonickou studií jako objekt chráněný autorským právem užívat, ani s ní v toto směru disponovat, tj. vložit ji jako nepeněžitý vklad do společnosti žalobce. Tento závěr odvolacího soudu proto považuje dovolací soud za správný.

Dovolatel ve svém dovolání vytýká, že byla opomenuta možnost užití díla podle § 558 obchodního zákoníku. Podle tohoto ustanovení byl-li předmětem díla podle § 556 cit. zákona výsledek činnosti, který je chráněn právem z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, byl objednatel oprávněn použít dílo pouze k účelu vyplývajícimu z uzavřené smlouvy o dílo. K jiným účelům je oprávněn jej použít jen se souhlasem zhotovitele. Je zcela zřejmé, že užití architektonického díla způsobem jeho vložení do základního jmění (kapitálu) společnosti je nutno posuzovat jako použití díla k tzv. jiným účelům, k čemuž by podle uvedeného ustanovení bývalo třeba (speciálního) souhlasu autora (resp. spoluautorů). Ten však v souzené věci prokázán nebyl. Tato okolnost pak vede k závěru, že napadené rozhodnutí není ani v rozporu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 14. října 2008, č.j. 28 Cdo 828/2008-257, na který odkazuje dovolatel ve svém dovolání. Toto rozhodnutí totiž dopadá na případ aplikace ustanovení § 558 obchodního zákoníku, kdy objednateli vzniklo právo užívat předmět díla přímo ze smlouvy o dílo, a to k účelu vyplývajícimu (přímo) z této smlouvy. To však není dáno v souzené věci, neboť, jak již bylo vyloženo, bylo předmětného díla užito k tzv. jinému účelu, než vyplývajícimu z uzavřené smlouvy o dílo.

S odvolacím soudem je proto třeba souhlasit v závěru, že pokud společnost UHI BOHEMIA dne 20. listopadu 1995 při založení společnosti žalobce jako zakladatel vložila do jeho základního kapitálu jako nepeněžitý vklad mj. projektovou dokumentaci, jejíž součástí byla architektonická studie, a učinila tak bez souhlasu autorů, šlo o právní úkon odporující výše uvedeným kogentním ustanovením autorského zákona, takže se podle ustanovení § 39 obč. zák. jednalo o právní úkon absolutně neplatný. Za těchto okolností žalobce nenabyl žádných práv k architektonické studii, takže není (z tohoto důvodu) v této věci aktivně legitimován, neboť na jeho úkor se žalovaná bezdůvodně neobohatila užitím projektové dokumentace a v jejím rámci předmětné architektonické studie, ať již byla užita v jakémkoli rozsahu.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správný. Nejvyšší soud České republiky proto dovolání žalobce podle ustanovení § 243d písm. a) o.s.ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)